

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

9
2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 464 sahifa, 30-sentyabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar, fan, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va sport masalalari bo'yicha maslahatchisi o'rinbosari

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori

Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dots., O'zR Tabiat resurslari vaziri o'rinbosari

Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Respublikasi Tabiat resurslari qo'mitasi raisi

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori

Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori

Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasini professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU Ilmiy tadqiqotlar va

innovatsiyalar departamenti rahbari

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU huzuridagi Pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq Markazi xorijiy hamkorlik bo'yicha mutaxassis

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zR Tabiat resurslari vazirligi,
O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot"
jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Ichki turizmni rivojlanlantirishda davlatning o'rne.....	7
Dehqonov Burxon Rustamovich , tayanch doktorant	
Qishloq xo'jaligida sug'orish tizimlari boshqaruvini rivojlantirish yo'llari	11
Mirjamilova Hulkar Nurali qizi , assistent	
Yangi O'zbekiston sharoitida o'simliklar karantini tizimi faoliyatini takomillashtirish va iqtisodiy samaradorligini oshirish	15
Alimov Murodkosim Achilovich , mustaqil izlanuvchi	
"Yashil iqtisodiyot" da energetika sohasini investitsion holatining statistik tahlili	20
Umarov Faxriddin Umar o'g'li , katta o'qituvchi	
Yoqilg'i-energetika korxonalari moliyaviy barqarorligini ta'minlashda investitsion faoliyatning ahamiyati	26
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li , mustaqil izlanuvchi	
Tog'li hududlarda turizm biznesining rivojlanishi	31
Abdovakil Alimov Komil o'g'li , tayanch doktorant	
Ta'lim turizmining nazariy asoslari va O'zbekistondagi tendensiyalari.....	38
Maxmudova Nodira O'ktamovna , tayanch doktorant	
Turizmga innovatsion texnologiyalarni joriy qilish shart sharoitlari	43
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li , tayanch doktorant	
Mintaqaviy investitsion loyihalarning jozibadorligi tahlillari masalalari	46
Davlyatshayev Akmal Ashurmamatovich , dotsent, i. f. n.	
Yashil iqtisodiyotning tijorat banklaridagi ahamiyati va ularning raqamlashuvi	51
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi , dotsent, PhD	
Turizmni rivojlantirishda "Tourism 4.0" konsepsiyasini joriy etish masalalari	57
Yuldasheva Dilnoza Ulug'bekovna , mustaqil tadqiqotchi	
Davlat tomonidan qishloq xo'jaligini moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish	62
Ollokulova Feruza Mansurovna , PhD; Jabborov Jahongir Abdovohid o'g'li , magistrant	
Перспективные направления "Зелёной химии" для Республики Узбекистан.....	66
Султанходжаев Бахтиёр Забихуллович	
O'zbekistonda transport va logistika sohasini rivojlantirish strategiyasi	73
Usmonov Botir , magistr	
Hududlarda investitsion faollikni oshirishga qaratilgan mexanizmni takomillashtirish	78
Sunatullayeva Shaxnoza Xurshid qizi , tayanch doktorant	
Qurilish tarmoqlarida boshqaruv faoliyatining iqtisodiy ko'rsatkichlari tahlili.....	82
Mirsodiqov Abdulla Tursunaliyevich , PhD	
Connection between interest rate on loans, cash flow and turnover of funds	87
Sharbat Abdullaeva , Professor; Sardor Abdullaev , the applicant	
Econometric Analysis of the Impact of IPO on the Market Capitalization of Companies	92
Shakhzod Saydullaev , PhD.	
Davlat xaridlarini takomillashtirishda byudjet mablag'laridan samarali foydalanishning mohiyati va zarurligi	101
Raximjonov Kamronbek Ilxomjon o'g'li , mustaqil tadqiqotchi	
O'zbekistonda to'lov tizimining raqamli transformatsiyasining o'ziga xos xususiyatlari.....	105
Otamurodov Shavkat Nusratillayevich , i. f. d. (DSc); Eshqulova Nasiba Normo'minovna , o'qituvchi	
Tijorat banki xizmatlarida ta'lim kreditining o'rne va uni takomillashtirish masalalari.....	110
Eldor Uskanov , mustaqil tadqiqotchi	
Korxonaning strategik boshqaruvini takomillashtirish	114
Maxmudov Nosir Maxmudovich , professor; Elmurodov Faxriddin Farxodovich , magistratura tinglovchisi	

Respublikada kichik biznesni moliya-kredit mexanizmlari orqali qo'llab-quvvatlash masalalari.....	120
Ergashev Otamurod Toshtemirovich, PhD	
Mulk iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda muammo va yechimlar.....	125
Ermatov Musojalil Komilovich, kafedra dotsenti v. b.; Abdunazarov Oybek Abdumutalibovich, katta o'qituvchi	
Using intelligent and decision support systems for developing University Curriculum: semi-automated need analysis approach.....	132
Abduraxmanov Zafar Batirovich; Ikromov Sayidolim Ismoilovich	
Challenges of Developing a Competitive Environment in the Context of Economic Liberalization.....	138
Akobirova Nodira Najmiddin qizi, asisstant	
Topical Issues of the Development of Recreational-Tourist and Military-Recreational Activities.....	141
Alimova Guzal Alisherovna, PhD in economics, docent	
Kreditlash jarayonlarida xulq-atvor iqtisodiyoti omilini joriy etish istiqbollari.....	146
Jo'rayeva Sevara Zakirovna, mustaqil izlanuvchi (PhD)	
Portfelli xorijiy investitsiyalarning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	152
Kamilova Iroda Xusniddinovna, PhD	
Exploring the Ethical Dimensions of Artificial Intelligence in Advancing Human Rights and Sustainability	156
Matkarimova Gulchekhra Abdusamatovna, Professor	
Tijorat banklarida muammoli kreditlar bilan ishlashning nazariy asoslari.....	163
Maxmudov Rahimjon Xamid o'g'li, mustaqil izlanuvchi	
Barqaror iqtisodiy o'sishga yalpi talab va yalpi taklif omillarining ta'siri.....	170
Nabiyev Ulug'bek Mirodiljon o'g'li, tayanch doktorant	
The potential advantages of implementing the Total Quality Education Management (TQEM) concept	175
Otakulov Makhamadjon, PhD	
Kichik yashil biznesni yanada rivojlanitirish imkoniyatlari.....	181
Raximova Kizlarxon Ne'matjon qizi	
Jamg'armalar investitsiyalar manbasi sifatida.....	185
Sadikova Ra'no Abdullayevna, i. f. n., dots.	
Davlat moliyasining moddiy asosini oshirish orqali iqtisodiy o'sishga erishish	188
Shamsiyev Shuxrat Sayfutdin o'g'li, mustaqil izlanuvchi	
Aholi turmush darajasini oshirishda ijtimoiy himoyaning o'rni	191
Sherjonov Sherjon Alijan o'g'li, mustaqil izlanuvchi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar to'lov qobiliyatini aniqlashning nazariy-uslubiy masalalari.....	196
Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o'g'li, dekan o'rinbosari	
Kichik sanoat zonalari faoliyatini samarali boshqarish tamoyillari	203
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich, dotsent; Adilbekov Allayar Anvarbekovich, magistrant	
Aholini ijtimoiy himoya qilishda pensiya va ijtimoiy nafaqalarning o'rni.....	206
Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li, mustaqil izlanuvchisi	
Использование методов управления для повышения эффективности производства на предприятиях.....	212
Алиева Надирахон Абдумаликовна, PhD. доц.; Тлеумуратова Мадинабону Дилмурат кизи, ст. 3-курса	
Korxonalar moliyaviy barqarorligini ta'minlash mexanizmini takomillashtirish.....	217
Z. G. Allaberganov, kafedra dotsenti	
Davlat fiskal (byudjet-soliq) siyosatining aholi bandligiga ta'siri va uni takomillashtirish.....	222
Asatullayev Xurshid Sunatullayevich, i. f. n., professor	
O'zbekistonda iqtisodiyot tarmoqlariga raqamli iqtisodiyotni shakllantirish omillari.....	228
Axmedova Yulduz Sunatullayevna, kafedra o'qituvchisi	
Moliyaviy risklarni baholash usullari, boshqaruvdagi yondashuvlari	232
Baymuratova Gulirayxon Tursunbayevna, kafedra dotsenti	

Sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda biznes jarayonlarini boshqarish	236
Baxriyev Dilshod Rizvonkulovich , mustaqil izlanuvchi	
Tijorat banklarida investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning ekonometrik modellashtrish ko'rsatkichlari	242
Berdiyev Akram O'ktamovich , mustaqil izlanuvchi	
Innovatsion muhitni shakllanishi va rivojlanishida investitsiyaning zarurligi	253
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Meva-sabzavotchilik klasterlarida yashil moliyalashtirishning nazariy asoslari va xususiyatlari	258
Botirov Erkinjon Xayitovich , kafedra dotsenti	
O'zbekiston Respublikasida xorijiy investitsiyalarni jalb etish orqali investitsion salohiyatni oshirish	263
G'aybullayev Odil Baxtiyarovich , kafedra dotsenti v. b.	
Tadbirkorlik subyektlarining innovatsion loyihalarini moliyalashtirishni qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	269
Jubanova Bayramgul Aymuratovna , PhD	
Soliq ma'muriyatchiligi va uni raqamlashtirishni ekspert baholash yo'llari	272
Ibragimov Boburshoh Bohodir o'g'li , i. f. d. (PhD), doktorant (DSc)	
Xalqaro standartlarga muvofiq buxgalteriya outsorserlari tomonidan moliyaviy hisobotlarni transformatsiya qilishni takomillashtirish	278
Islomov Alisher Baxtiyor o'g'li , mustaqil izlanuvchi	
O'zbekistonda moliyaviy hisob va hisobotni MHXSlariga transformatsiya qilishda asosiy vositalar hisobini tashkil etish masalalari	284
Qurbonova Shaxrinnoz , tayanch doktorant	
Yerlarning degradatsiyaga uchrashi va oldini olish bo'yicha chora-tadbirlar	288
Mamanazarova Nasiba Jo'rayevna , kafedra doktoranti	
Davlat sektorida ichki auditni tashkil etish xususiyatlari	292
Mamirjon Jaloliddinov , mustaqil izlanuvchi	
Финансирование акционерных общества через рынок капитала	297
Муминов Шохжахон Суюнович , ассистент кафедры	
Необходимость развития предпринимательской и страховой деятельности риски на рынке Узбекистана	302
Муютдинов Махмуд Жалелович , независимый исследователь	
Инвестиционная привлекательность как фактор экономического развития страны	307
Назарова Гузал Баходировна	
Tijorat banklarida kreditlash jarayonlarini takomillashtirish masalalari	312
Nozima Abdullayeva , mustaqil tadqiqotchi	
Tijorat banklarining xizmatlar sohasini kreditlash amaliyotiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili	316
Nurmuxammedov Abdijabbar Yunusovich , kafedra dotsenti v. b.	
Современное решение, которое положительно влияет на логистические услуги и резко снижает смертность на перекрестках	326
Тажимуратов Умид Рузматович , Бахриев Иброхим Исометдинович, кандидат медицинских наук, доцент; Жуманиёзов Эркин Худойбергенович, кандидат медицинских наук, доцент; Тажимуратов Рузмат Отажанович, кандидат медицинских наук, Тажимуратов Абдусами Умид угли, ученик 10 класса	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarida dividend siyosati va tendensiyalari tahlili	333
Temirov Abdulaziz Alimjanovich , kafedra dotsenti, i. f. n.	
Современное состояние инвестиционного потенциала Республики Узбекистан	339
Топилдиев Соҳибжон Раҳимжонович , DSc; Одилова Дилноза Барнаевна , PhD	
Portfelli xorijiy investitsiyalarni milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli	345
Tosheva Ziroat Aliqul qizi	

Kichik biznes subyektlarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-nazariy jihatlarlari	349
To'rayeva Nafisa Odilovna , mustaqil izlanuvchi	
О достижениях Узбекистана в реализации национальных целей и задач устойчивого развития.....	355
Турсун Мухитович Ахмедов , и. ф. д., проф.; Гавхар Рустамовна Хидирова , докторант, и. ф. ф. д., доц.	
Влияние корпоративного управления в зеленой экономике	359
Уринов Бобур Насиллоевич , заведующий кафедрой	
Ko'chmas mulkni soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari.....	366
Fayziyev Farrux Abdullaxojayevich , kafedra dotsenti	
Transport tizimi iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari.....	374
Fayzullayev Javlonbek Sultonovich , DSc.	
Oliy ta'lim muassasalarida byudjet mablag'laridan samarali foydalanishning ayrim fundamental masalalari	382
Xayriddinov Sh. B. , mustaqil izlanuvchi	
Xalqaro raqamli valyuta bozorini rivojlantirish istiqbollari	385
Xolov Nabijon Qaxramonovich , PhD.	
Nodavlat notijorat tashkilotlarning rivojlanishi va hozirgi shart-sharoitlari	391
Xusanov Otabek Nishonovich , PhD, mustaqil izlanuvchi	
Banklarining aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari.....	396
Elbusinova Umida Xamidullayevna , kafedra dotsenti	
Особенности методики проведения аудита затрат на производство.....	401
Хилола Икрамова Ровшан кизи , базовый докторант	
Ta'lim islohotlarining ma'naviyatdagi o'rni	407
Bekdavlat Aliyev	
O'zbekistonda tijorat banklari emission operatsiyalarining dolzarb masalalari	412
O'ktamova Nozima Narzulla qizi , kafedra dotsenti	
Moliyaviy barqarorligi tushunchasining konseptual mohiyati, turlari va asosiy tavsiflari.....	416
Eshquvatov Aziz Baxtiyorovich , mustaqil izlanuvchi	
XX asr jadid ma'rifatparvarlari Abdurahmon Toshkandiy va Abdulla Avloniy axloqiy konsepsiyalaridagi umumiylik va xususiylik.....	420
Abrorxon Asatulloev Asatulloevich , falsafa fanlari doktori (PhD)	
Yer resurslaridan foydalanishning iqtisodiy va huquqiy asoslari.....	424
Abdurahmanova Muqaddas Toxtasinovna	
Стратегии привлечения иностранных инвестиций для содействия устойчивому экономическому росту в Республике Узбекистан с акцентом на инициативы зеленого развития	431
Нилуфар Зикируллаева Дилмуродовна , аспирант	
Bank tizimi barqarorligini oshirishda kredit risklarining ahamiyati va ularni kamaytirish yo'llari	440
Xolmamatov Farhodjon Kubayevich , iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, professor	
Baholash faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari va uning huquqiy asoslari	446
Bobirjon Aktamov , mustaqil tadqiqotchi	
Suv resurslaridan foydalanishni iqtisodiy boshqarish samaradorligini kompleks baholash uslubiyoti.....	454
Axmedov Sayfullo Normatovich , t. f. n., mustaqil tadqiqotchi	
Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy-tadqiqot faoliyatini boshqarishni takomillashtirish metodologiyasini ishlab chiqish.....	459
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	

TURIZMGA INNOVATSION TEKNOLOGIYALARNI JORIY QILISH SHART SHAROITLARI

Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li
TDIU Mehmonxona biznesini boshqarish kafedrası tayanch
doktoranti

Annotatsiya: Turizm industriyasiga innovatsion texnologiyalarni joriy etish sayyohlar uchun umumiy sayohat tajribasini sezilarli darajada oshirishi va turizm biznesi faoliyati samaradorligini oshirishi mumkin. Biroq ushbu texnologiyalarni muvaffaqiyatli integratsiyalashuvi va qabul qilinishini ta'minlash uchun ularni amalga oshirishdan oldin muayyan shartlarni hisobga olish muhimdir. Ushbu annotatsiya turizm sohasiga innovatsion texnologiyalarni joriy etishda e'tiborga olinishi kerak bo'lgan asosiy shartlarni o'rganadi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etishdan oldin mustahkam infratuzilmaga ega bo'lish juda muhim. Bunga ishonchli internet ulanishi, yetarli quvvat manbai va tegishli apparat va dasturiy ta'minot tizimlari kiradi. Kuchli infratuzilma bo'lmasa, yangi texnologiyalarni amalga oshirishga to'sqinlik qilishi mumkin, bu esa samarasizlikka yoki hatto muvaffaqiyatsizlikka olib kelishi mumkin.

Kalit so'zlar: UNWTO, Iqtisodiyot, ichi turizm, tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar, madaniy meros obyektlari, faol aholi oqimi, sayyohlik xarajatlari.

Abstract: The introduction of innovative technologies into the tourism industry can significantly improve the overall travel experience for tourists and improve the efficiency of tourism business operations. However, to ensure successful integration and adoption of these technologies, it is important to consider certain conditions before implementing them. This abstract examines the main conditions that should be considered when introducing innovative technologies in the tourism industry.

It is important to have a solid infrastructure before implementing innovative technologies. This includes a reliable internet connection, an adequate power supply, and appropriate hardware and software systems. Without a strong infrastructure, implementation of new technologies can be hindered, leading to inefficiency or even failure.

Key words: UNWTO, Economy, domestic tourism, organizational-economic mechanisms, objects of cultural heritage, active population flow, tourist expenses.

Аннотация: Внедрение инновационных технологий в туристическую отрасль может значительно улучшить общий опыт путешествий для туристов и повысить эффективность операций туристического бизнеса. Однако для обеспечения успешной интеграции и внедрения этих технологий важно учитывать определенные условия перед их внедрением. В данном реферате рассмотрены основные условия, которые следует учитывать при внедрении инновационных технологий в туристическую отрасль.

Прежде чем внедрять инновационные технологии, важно иметь надежную инфраструктуру. Это включает в себя надежное подключение к Интернету, достаточный источник питания, а также соответствующие аппаратные и программные системы. Без сильной инфраструктуры внедрение новых технологий может быть затруднено, что приведет к неэффективности или даже провалу.

Ключевые слова: ВТО, Экономика, внутренний туризм, организационно-экономические механизмы, объекты культурного наследия, активный поток населения, туристские расходы.

KIRISH

Turizmga innovatsion texnologiyalarning muvaffaqiyatli integratsiyasi turli manfaatdor tomonlar, jumladan, davlat organlari, turizm tashkilotlari, texnologiya provayderlari va mahalliy hamjamiyatlarning hamkorligini talab qiladi. Qarorlar qabul qilish jarayoniga barcha tegishli tomonlarni jalb qilish, ularning ehtiyojlari va muammolari hal etilishini ta'minlash juda muhimdir. Manfaatdor tomonlar hamkorligi, shuningdek, ushbu texnologiyalarni joriy etish va qo'llab-quvvatlash uchun zarur bo'lgan yordam va resurslarni to'plashga yordam beradi.

Turizmga innovatsion texnologiyalarni qo'llash va qabul qilishni rag'batlantirish uchun foydalanuvchiga yo'naltirilgan dizayn ustuvor bo'lishi kerak. Texnologiyalar foydalanish qulayligi va ijobiy foydalanuvchi tajribasini ta'minlash uchun oxirgi foydalanuvchilarning ehtiyojlari va afzalliklarini hisobga olgan holda ishlab chiqilishi kerak. Potensial foydalanuvchilarni foydalanuvchi testlari, fikr-mulohazalarni to'plash va takroriy takomillashtirish orqali dizayn jarayoniga jalb qilish ularning kutganlariga javob beradigan yechimlarni yaratishga yordam beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Jumladan, turizmga innovatsion texnologiyalar mavzusida ko'plab olimlar va amaliyotchilar tadqiqotlar olib borgan va kitoblar, maqolalar chop etishgan. Quyida shu olimlar va amaliyotchilarni ko'rib chiqamiz.

1. **Dimitrios Buxalis:** U turizm professori va Bornmut universitetida eTourism laboratoriyasi direktori. Uning tadqiqotlari turizmga innovatsion texnologiyalarni, jumladan, aqlli turizm yo'nalishlari, kengaytirilgan reallik, robototexnika va sun'iy intellekt kabi mavzularni qo'llash va ta'siriga qaratilgan.
2. **Ulrike Gretzel:** U Surrey universitetining mehmondo'stlik va turizm menejmenti fakulteti professori. Uning ilmiy qiziqishlari texnologiya takomillashtirilgan turizm tajribasi, sayohatdagi ijtimoiy media va aqlli turizm yo'nalishlarini o'z ichiga oladi.
3. **Daniel Fesenmaier:** Florida universitetining turizm, dam olish va sport menejmenti kafedrasini professori. Uning tadqiqotlari turizm marketingi va menejmentida axborot texnologiyalaridan foydalanishga, jumladan, maqsadli veb-saytlar, onlayn sharhlar, mobil ilovalar va virtual haqiqat kabi mavzularga qaratilgan.
4. **Juxo Pesonen:** Sharqiy Finlyandiya universiteti Turizm tadqiqotlari markazining katta ilmiy xodimi. Uning ilmiy qiziqishlari orasida turizmga raqamlashtirish, aqlli turizm yo'nalishlari, texnologik platformalar orqali birgalikda yaratish va ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish kiradi.
5. **Zheng Xiang:** Pensilvaniya shtat universiteti mehmondo'stlikni boshqarish fakultetining dotsenti. Uning tadqiqoti mehmondo'stlik va turizm sohalarida texnologiyalarni joriy etishga, jumladan, mobil ilovalar, ijtimoiy media marketingi, onlayn obro'ni boshqarish va katta ma'lumotlar tahlili kabi mavzularga qaratilgan.

Bu olimlar sayyohlik tajribasini oshirish va destinatsiyalarni boshqarish amaliyotini takomillashtirish uchun innovatsion texnologiyalarni qanday qo'llash mumkinligini tushunishimizga katta hissa qo'shdilar.

Innovatsion texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish turistlar uchun ham, turizm mutaxassislari uchun ham tegishli tayyorgarlik va ta'limni talab qiladi. O'quv dasturlari sayyohlar o'zlarining sayohat tajribasi davomida yangi texnologiyalarga asoslangan xizmatlar yoki ilovalardan samarali foydalanishlari uchun raqamli savodxonlik ko'nikmalarini oshirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Xuddi shunday, turizm mutaxassislari ushbu texnologiyalarni samarali ishlatish va saqlash bo'yicha treningga muhtoj.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Turizmga texnologiyalardan tobora ko'proq foydalanish bilan ma'lumotlar xavfsizligi va maxfiylik muhim muammolarga aylandi. Innovatsion texnologiyalarni joriy etish sayyohlar uchun ham, sayyohlik biznesi uchun ham maxfiy ma'lumotlarni himoya qilish bo'yicha qat'iy choralarni o'z ichiga olishi kerak. Sayyohlarning ishonchini saqlab qolish va ularning shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish uchun ma'lumotlarni himoya qilish qoidalariga, shifrlash usullariga va xavfsiz saqlash tizimlariga rioya qilish ta'minlanishi kerak.

Turizmga innovatsion texnologiyalarni joriy qilishda ularning barqarorlikka ta'sirini hisobga olish juda muhimdir. Uglerod chiqindilarini kamaytirish yoki resurslarni iste'mol qilishni minimallashtirish kabi barqaror amaliyotlarni targ'ib qiluvchi texnologiyalarga ustuvor ahamiyat berilishi kerak. Bundan tashqari, ushbu texnologiyalarning uzoq muddatli ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy oqibatlari barqaror rivojlanish maqsadlariga mos kelishini ta'minlash uchun baholanishi kerak.

TAHLIL VA NATIJALAR

1. **Bozor talabi:** Turizm sohasida innovatsion texnologiyalarga aniq bozor talabi bo'lishi kerak. Bu texnologiyaga ehtiyoj bor-yo'qligini va mijozlar uni qabul qilishga tayyormi yoki yo'qligini aniqlash uchun bozor tadqiqotlari va tahlillari orqali aniqlanishi mumkin.
2. **Muvofiqlik:** innovatsion texnologiya turizm industriyasidagi mavjud infratuzilma, tizimlar va jarayonlarga mos kelishi kerak. Uni joriy operatsiyalarga integratsiya qilish uchun katta o'zgartirishlar yoki investitsiyalar talab qilinmasligi kerak.
3. **Iqtisodiy samaradorlik:** Innovatsion texnologiyalarni joriy etish turistik korxonalar uchun aniq xarajatlarni ta'minlashi kerak. U xarajatlarni kamaytirishi, samaradorlikni oshirishi yoki investitsiyalarni oqlaydigan tarzda mijozlar ehtiyojini qondirishni yaxshilashi kerak.

4. **Foydalanuvchi uchun qulaylik:** Innovatsion texnologiya turistik industriyada ham xodimlar, ham mijozlar uchun qulay va foydalanish uchun qulay bo'lishi kerak. Ishlash uchun keng ta'lim yoki texnik ko'nikmalar talab qilinmasligi kerak.
5. **Masshtablilik:** texnologiya kengayish potentsialiga ega bo'lishi kerak, ya'ni u o'z samaradorligini yo'qotmasdan turizm sanoatining bir nechta joylari yoki korxonalarida osongina kengaytirilishi yoki takrorlanishi mumkin.
6. **Xavfsizlik va maxfiylik:** Turizm joriy etilgan innovatsion texnologiyalar biznes va mijozlarning xavfsizligi va shaxsiy hayotiga oid masalalarni birinchi o'ringa qo'yishi kerak. U ma'lumotlarni himoya qilish qoidalariga muvofiq bo'lishi va mijozlar ma'lumotlarining xavfsiz saqlanishi va boshqarilishini ta'minlashi kerak.
7. **Barqarorlik:** innovatsion texnologiyalarni joriy etish turizm sanoatidagi barqaror amaliyotlarga mos kelishi kerak. Bu atrof-muhitga ta'sirni minimallashtirish, energiya sarfini kamaytirish va mas'uliyatli turizm amaliyotlarini targ'ib qilishni o'z ichiga oladi.
8. **Manfaatdor tomonlarning ishtiroki:** Turizm innovatsion texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun turizm korxonalari, davlat idoralari, sanoat assotsiatsiyalari va mahalliy hamjamiyat kabi asosiy manfaatdor tomonlarning faol ishtiroki va yordami bo'lishi kerak.
9. **Infratuzilmaning mavjudligi:** Turizm sanoatida innovatsion texnologiyalarni joriy etishni qo'llab-quvvatlash uchun ishonchli internet aloqasi, elektr ta'minoti va jismoniy infratuzilma [masalan, elektr transport vositalari uchun quvvatlash (zaryadlash) stansiyalari] kabi yetarli infratuzilma mavjud bo'lishi kerak.
10. **Normativ-huquqiy baza:** Turizm innovatsion texnologiyalarni joriy etish uchun qo'llab-quvvatlovchi me'yoriy-huquqiy baza muhim ahamiyatga ega. Muvofiqlikni ta'minlash, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan har qanday huquqiy yoki axloqiy muammolarni hal qilish uchun aniq ko'rsatmalar va siyosatlar mavjud bo'lishi kerak.

XULOSA VA TAKLIF

Turizm industriyasiga innovatsion texnologiyalarni joriy etish ko'p foyda keltirishi mumkin, ammo muayyan shart-sharoitlarni diqqat bilan ko'rib chiqishni talab qiladi. Tegishli infratuzilma, manfaatdor tomonlarning hamkorligi, foydalanuvchiga yo'naltirilgan dizayn, o'qitish va ta'lim, ma'lumotlar xavfsizligi va maxfiylik choralari va barqaror yondashuv turizm sektorida ushbu texnologiyalarning muvaffaqiyatli integratsiyasi va joriy etilishini ta'minlash uchun muhim omillardir. Ushbu shartlarni faol ravishda hal qilish orqali turizm sanoati mijozlar tajribasini yaxshilash va operatsion samaradorlikni oshirish uchun texnologiya yutuqlaridan foydalanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar va internet resurslari:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-sonli "O'zbekiston respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi".
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 7-fevraldagi PQ-3514-sonli qarori "O'zbekiston bo'ylab sayyohat qil!" ichki turizmni rivojlantirish dasturi.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 30-apreldagi PQ-232-son qarori.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 30-apreldagi PQ-232-son "Ichki turizm xizmatlarini diversifikatsiya qilishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori. <https://www.unwto.org/sustainable-development>
5. Dehqonov, B. R., "Ichki turizmni ta'riflashda bo'lgan qarashlar va turizm shakllarini o'z ichiga olgan bog'liqliklar" Xorazm Ma'mun akademiyasi axborotnomasi: ilmiy jurnal. – №4–1(88), Xorazm Ma'mun akademiyasi, 2022-y. – 81-b.
6. Rustamovich, Dehqonov Burhon. "Analysis of the Development of Tourism in Uzbekistan." Journal of International Business Research and Marketing 5.6 (2020): 28–33.
7. Norchayev, A. N. "Turizm infratuzilmasida kutilayotgan o'zgarishlar va imkoniyatlar". "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. 1-son (2019).
8. Aliyeva M. T., Xo 'jayev O'. X., Norchayev A. N. Turizm rivojlanishini prognozlash. O'quv qo'llanma. – T.: TDIU, 2006. – 214 b.

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.